

Řešení soukromoprávních sporů v mezinárodním obchodě Základní přehled

**Radovan Malachta
10.11..2021 a 24.11.2021**

Úvodní příklad

Společnost K.Květiny, s.r.o. (sídlo a místo podnikání v ČR) zakoupila od společnosti B.Bloem (sídlo a místo podnikání v Nizozemí) 1800 ks řezaných květin (mix růží, tulipánů a karafiátů). Smlouva byla uzavřena v roce 2021 s doložkou DDP Veveří 60 Brno INCOTERMS 2020 srpen 2021 FIX. Kupní cena placena na účet banky nizozemské společnosti vedeného u Rabobank na adrese, a to do 3 dní od dodání zboží. Nizozemská společnost dodala květiny, z nichž některé z nich byly zvadlé. Česká společnost nezaplatila kupní cenu. Mezi stranami vznikl spor, který nemohli smírně vyřešit (dohodou). Nizozemská společnost se rozhodla podat žalobu na českou společnost.

Způsoby řešení soukromoprávních sporů v mezinárodním obchodě

Obecné soudy

Rozhodčí soudy

ADR = alternative dispute resolution

Obecné soudy – základní pojmy

- **soud** = orgán veřejné moci
- **pravomoc** = souhrn oprávnění obecných soudů jednat a rozhodovat v určitých věcech zákonem stanovených
 - Soudy civilní, trestní, správní, Ústavní soud
- **příslušnost** = určuje konkrétní soud, který bude věc projednávat a rozhodovat o ní – věcná, místní, funkční
 - věcná: v ČR – okresní soud, krajský soud, vrchní soud, Nejvyšší soud
 - místní: soud dle místa (hlediska)
 - funkční: který soud rozhoduje o opravných prostředcích
- **žaloba, žalobce, žalovaný**
- **mezinárodní pravomoc/příslušnost**

Rozhodčí soudy, rozhodci – základní pojmy

- **rozhodčí soud** – není to orgán veřejné moci – nestátní instituce
- **rozhodce** – soukromá osoba
- základem je **rozhodčí smlouva (rozhodčí doložka)** – strany dobrovolně projeví vůli, aby jejich spor byl řešen v rozhodčím řízení (a nikoliv před obecnými soudy)
- **arbitráž** = synonymum pro rozhodčí řízení
- stálé rozhodčí soudy vs. *ad hoc*

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu."

"Spory vyplývající z této smlouvy nebo vznikající v souvislosti s ní budou řešeny v rozhodčím řízení, které se bude konat v České republice."

Co je společné?

- vydání závazného a vykonatelného rozhodnutí
 - soudní rozhodnutí
 - rozhodčí nález
- povinná strana plní dobrovolně – pak OK
- neplní dobrovolně – pak je nucený výkon

Základní rozdíly

Obecné soudy

- víceinstanční řízení (lze využít opravné prostředky x výjimky)
- veřejnost jednání
- obvykle řízení trvá déle
- ??? vyšší náklady řízení ???
- soudce – právní vzdělání
- menší autonomie vůle stran
- uznání a výkon v jiné zemi
- soudce – širší pravomoc (má donucovací pravomoc, vydává procesní rozhodnutí typu předběžná opatření, předvolání svědků atd.)

Rozhodčí soudy

- jednoinstanční řízení (nejsou opravné prostředky x výjimky)
- neveřejnost jednání
- obvykle řízení trvá kratší dobu
- ??? nižší náklady řízení ???
- rozhodce – nemusí mít právní vzděl.
- širší autonomie vůle stran
- snazší uznání a výkon v jiné zemi
- rozhodce – nemá pravomoc uvedené nalevo

Náklady

- kalkulačky/tabulky stálých rozhodčích soudů
- Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
 - <https://www.soud.cz/>
- International Chamber of Commerce
 - <https://iccwbo.org/>

Můžete být rozhodcem i Vy?

- podle českého práva - § 4 zákona o rozhodčím řízení
- *„Rozhodcem může být občan České republiky, který je zletilý, bezúhonný a plně svéprávný, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.“*
- vs. podmínky na soudce podle českého práva

Které spory lze řešit v rozhodčím řízení?

- podle českého práva (zákon o rozhodčím řízení)
 - majetkové spory
 - o nichž lze uzavřít smír
 - jinak by byla dána pravomoc obecných soudů
 - vyloučené otázky, zejména nelze spotřebitelské spory!

ilustrační z google obrázků

Právní úprava rozhodčího řízení

– Vnitrostátní prameny:

- zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém

– Unijní prameny:

- nemáme

– Mezinárodní smlouvy:

- Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (tzv. Neyorská Úmluva 1958)
- Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži
- dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci
- další úmluvy pro mezinárodní investiční arbitráže

Další způsoby řešení sporů – ADR

- konciliace, mediace
 - výsledkem je dohoda, která ale není závazným rozhodnutím
- mini-trial
- technické expertízy
- med-arb (mediation-arbitration)
- medaloa (last offer arbitration)

snaha o smír

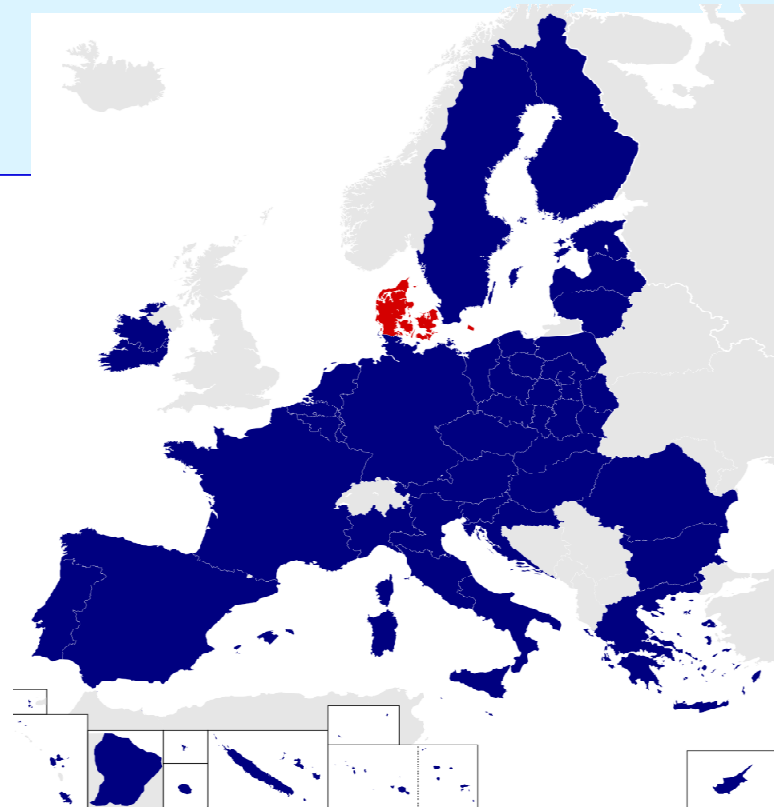
**Určení mezinárodní příslušnosti/pravomoci:
Základní přehled pravidel Nařízení Brusel I bis
(jen pro obecné soudy)**

Nařízení Brusel I bis

- nařízení EU
 - obecná působnost
 - závazné v celém rozsahu
 - přímo použitelné ve všech členských státech EU
- slouží k určení mezinárodní příslušnosti a pravomoci obecných soudů
- **KAM** podat žalobu? **Ke kterému soudu (státu)** v rámci EU?

Kde lze nařízení Brusel I bis použít?

- před soudy členských států EU
- tzv. územní působnost

Od kdy lze nařízení Brusel I bis použít?

- žaloba musí být podána = soudní řízení musí být zahájeno po 10.1.2015
- tzv. časová působnost

Na co lze nařízení Brusel I bis použít?

- věci občanské a obchodní
- tzv. věcná působnost

Na koho lze nařízení Brusel I bis použít?

- žalovaný má bydliště v členském státě EU
- existují výjimky
- tzv. osobní působnost

Struktura příslušnosti – základní přehled

	TYP PŘÍSLUŠNOSTI	ČLÁNEK BRUSEL I BIS	APLIKACE
1.	VÝLUČNÁ	24	PŘEDNOST PŘEDE VŠEMI (proto ji zkoumám jako první)
2.	DOHODNUTÁ - PROROGACE (DOHODNUTÁ MLČKY)	25 26	KROMĚ VÝLUČNÉ PŘEDNOST PŘEDE VŠEMI OMEZENÍ PROROGACE U SPECIÁLNÍ PŘÍSL.
3.	SPECIÁLNÍ	10-23	NENÍ-LI DÁNA VÝLUČNÁ ČI PROROGACE
4.	ZÁKLADNÍ (OBEČNÁ)	4	
5.	ALTERNATIVNÍ	7 (8)	JEN TEHDY, JE-LI DÁNA OBEČNÁ

Výlučná příslušnost – článek 24

- má přednost přede všemi ostatními typy příslušností
- z hlediska mezinárodního obchodu především
 - věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí
 - založení, nulita nebo zrušení společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob nebo platnost usnesení jejich orgánů
 - pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv
 -

Dohodnutá příslušnost – článek 25

- tzv. prorogace = strany se dohodnou, které obecné soudy jsou příslušné = volba soudu
- nejčastěji jako doložka ve smlouvě
- lze se dohodnout jen na soudy členských států EU
- nelze, pokud je případ výlučné příslušnosti

„Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny u českých soudů.“

„Příslušné k řešení sporů vyplývajících z této smlouvy jsou německé soudy.“

Speciální příslušnost – články 10 až 23

- pro náš předmět nezajímavé
- pravidla pro spotřebitelské, pracovní a pojistné smlouvy

Základní (obecná) příslušnost – článek 4

- **bydliště žalovaného** v členském státě EU
- jen tehdy, není-li dána výlučná, dohodnutá či speciální příslušnost
- bydliště fyzických osob
- bydliště právnických osob

Alternativní příslušnost – článek 7

- jen tehdy, je-li dána obecná příslušnost
- žalobce si může vybrat alternativně vedle obecné příslušnosti (proto je alternativní)
- pro náš předmět je zajímavý článek 7 odst. 1
 - pro kupní smlouvy (či smlouvy o poskytování služeb) – článek 7/1 písmeno b) – v zásadě lze žalovat v **místě dodání zboží** (v místě poskytnutí služby)
 - pro jiné smluvní typy či i pro kupní smlouvy, pokud je ujednáno něco jiného pro závazek, o který se jedná – čl. 7/1 písmeno a) – lze žalovat v místě plnění
 - *poznámka: Pravidla jsou složitější, zde jen základní přehled*

Příklad I

Společnost A (prodávající) se sídlem a místem podnikání v Dijonu, Francie, a společnost B (kupující) se sídlem a místem podnikání v Brně uzavřely v lednu 2021 smlouvu o pravidelných dodávkách dijonské hořčice. Smlouva obsahovala tuto doložku:

1. Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny u francouzských soudů.

Kupující nezaplatil kupní cenu. Poradte prodávajícímu, kde (u jakých soudů) může zahájit řízení.

Příklad II

Společnost A (prodávající) se sídlem a místem podnikání v Dijonu, Francie, a společnost B (kupující) se sídlem a místem podnikání v Brně uzavřely v lednu 2021 smlouvu o pravidelných dodávkách dijonské hořčice. Smlouva obsahovala tuto doložku:

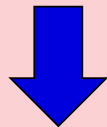
1. DDP Grmelova 9 Brno INCOTERMS 2020

Prodávající nedodal zboží včas a odmítá jej dodat i po výzvě.. Poradte kupujícímu, kde (u jakých soudů) může zahájit řízení.

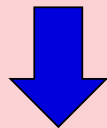

Příklad II - řešení

- není případ výlučné příslušnosti, není zde sjednána stranami volba soudu, není případ speciální příslušnosti

- obecná příslušnost – bydliště žalovaného v členském státě EU

- je-li dána obecná, můžu určit alternativní příslušnost – u kupní smlouvy místo dodání zboží v členském státě EU

Příklad III

Pivovar Lucky Bastard (prodávající) se sídlem v Brně/ČR a společnost SP se sídlem v Barceloně/Španělsko (kupující) uzavřeli v říjnu 2021 smlouvu o dodávce lahvových piv Blond 11°. Podle této smlouvy mělo být zboží dodáváno do skladu kupujícího v Barceloně. Prodávající dodal vadné zboží (pivo obsahovalo plíseň), kupující chce žalovat prodávajícího, protože prodávající na výzvy kupujícího nereaguje. Určete sudiště podle nařízení Brusel I bis.

Další právní předpisy – obecné soudy

– pokud není splněna působnost nařízení Brusel I bis, mohou se aplikovat:

a) mezinárodní smlouvy /mnohostranné, dvoustranné/

- a) Luganská úmluva (EU, Dánsko, Island, Norsko, Švýcarsko)
- b) Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu
- c) Dvoustranné mezinárodní smlouvy, které má ČR (Slovensko) uzavřeny s jinými státy

b) vnitrostátní právní předpisy

- a) v ČR – zákon o mezinárodním právu soukromém

Nařízení Brusel I bis

- určí stát, v některých případech i konkrétní místo ve státě, kde se budeme soudit
- neurčí však, zda bude příslušný okresní, krajský, nejvyšší soud
- to určí vnitrostátní předpisy – v ČR: občanský soudní řád

MUNI
LAW

DĚKUJI ZA POZORNOST

malachta@mail.muni.cz